

Samenvatting

De arbeidsproductiviteit in de marktsector daalde in 2023 met 1,4%. Sinds 2000 is de productiviteit alleen in 2009 nog sterker gedaald. De uitfasering van de gaswinning sinds 2014 heeft de jaarlijkse productiviteitsgroei met gemiddeld 0,3%-punt gedrukt.

We begrijpen nog niet helemaal waarom de productiviteitsgroei is afgenomen. Zoals in alle OESO-landen heeft Nederland last van een vertraging van de productiviteitsgroei. In een literatuuronderzoek vinden we verschillende verklaringen, maar de bijdrage van elke oorzaak is moeilijk te bepalen vanwege de sterke verbanden tussen de oorzaken.

Het productiviteitsverschil tussen de 10% meest productieve bedrijven en minder productieve bedrijven nam in 2021 toe. We stelden in ons vorige rapport (CPB, 2024) vast dat de productiviteitskloof tussen de bedrijven van de top 10% en de bedrijven van de onderste 10% sterk is toegenomen in 2020. Uit een update van deze analyse blijkt dat de kloof in 2021 groot bleef en niet te wijten was aan de bijzondere omstandigheden in 2020. Productiviteitsgroei in de economie kan voortkomen uit productiviteitsgroei binnen bestaande bedrijven of door activiteiten te verschuiven naar productievere bedrijven. De bijdrage van de verschuiving daalde in de verwerkende industrie en de dienstensector in de periode 2011-2019. De bijdrage van de bedrijvendynamiek bleef stabiel in de handel, terwijl deze belangrijker werd voor overige industrieën (bouw, energie, water en afval).

Exporteurs en hun directe toeleveranciers vormen de meest productieve groep bedrijven in Nederland. Uit de literatuur weten we dat exporterende bedrijven productiever zijn dan niet-exporterende bedrijven. We laten met nieuwe netwerkdata een duidelijk patroon zien: exporteurs zijn groter en productiever dan hun toeleveranciers, die op hun beurt beter presteren dan hun eigen toeleveranciers. De productiviteit van exporteurs en hun toeleveranciers wordt versterkt via drie mechanismen: leereffecten, selectie en schaalvoordelen. Beleid dat bedrijfsnetwerken versterkt, kan bijdragen aan productiviteitsgroei.